

[Per Stig Møller]

geslag i det ene eller det andet lands politiske system. Vi skal sikre, at denne proces bliver umulig at skrue tilbage, for kun derved opnår vi, at fredsprocessen bider sig fast i Europa.

Et bidrag til at styrke og sikre processen vil det være, om de frivillige organisationer, som har viet deres indsats til menneskerettighedssagen, kan afholde møder både her i København og i Moskva, når opfølgingskonferencerne finder sted.

Gennem sådanne fornyelser kan vi varigt forbedre forholdene til gavn for freden og friheden i Europa. Vi skal derfor bidrage til de kommende forhandlinger med fantasi og åbenhed. Som ministeren har bebudet det, skal vi være parat med nye forslag til styrkelse af CSCE-forpligtelserne vedrørende ytrings- og forsamlingsfrihederne m.m.

På denne baggrund skal jeg anbefale, at alle stemmer for den foreslåede dagsorden, som jeg er glad for at det har været muligt at fremsætte og forelægge med så stor tilslutning, som tilfældet er i dette Ting.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 11.49

Mødet genoptaget kl. 13.00

Forhandlingen genoptoges

Gert Petersen (SF):

Det ville være fristende at beskæftige sig med samtlige hovedelementer i det, synes jeg, meget betydelige arbejde, Wienkonferencen udførte. Men tiden tillader det jo ikke, og derfor må jeg koncentrere mig om den menneskelige dimension, menneskerettighederne. Det er vel også her, man for alvor kan bruge udtrykket »et historisk gennembrud« om konferencen.

Jeg vil først understrege, at De Forenede Nationers erklæring om menneskerettigheder er dobbeltsidet. Den gælder både de personlige rettigheder og de sociale.

Fra borgerlig side kan der være en tendens til at nedvurdere de sociale rettigheder til arbejde, bolig, sundhed, tryghed osv. Det præger også det kompromis, der er indgået i Wien: De soci-

ale rettigheder er nævnt, men der er tale om pæne hensigtserklæringer, mens de personlige rettigheder er tegnet klart og kategorisk. Det er en forskelsbehandling, vi anser for utilfredsstillende.

Massearbejdsløshed er også en krænkelse af menneskerettighederne. Det er noget chokerende, at udenrigsministeren kan undskylde den med, at det skyldes høje dagpengesatser. Det minder mig noget om de østeuropæiske udflugter, når vi kritiserer dem for brud på de personlige rettigheder.

På den anden side skal vi selvfølgelig ikke acceptere, at én dårlighed kan undskylde en anden dårlighed. En tjekkoslovakisk minister skal ikke have lov til at undskylde krænkelse af ytringsfriheden i hans land med henvisning til arbejdsløshed i Danmark. For SF som et socialistisk parti er begge sæt rettigheder, de personlige og de sociale, lige vigtige.

Det, der nu er sket, er, at vi i Europa er kommet et godt stykke længere med hensyn til at sikre de personlige rettigheder. Det hilser vi velkommen. Så må man arbejde videre med de sociale rettigheder og også med at sikre de personlige rettigheder yderligere, sådan som det fremgår af den foreslåede dagsorden.

Når Wienkonferencen kaldes historisk for så vidt angår de personlige menneskerettigheder, skyldes det, at de nu klart er anerkendt som et internationalt forhandlingsobjekt på linie med nedrustning, økonomisk samarbejde osv. Borgerne tilsikres ret til at overvåge, at disse rettigheder respekteres.

Hvis stater rejser spørgsmål om krænkelse i et andet land, kan det ikke mere afvises som indblanding i dets indre anliggender. I Wien blev der tværtimod udformet en regelret mekanisme, hvorefter den ene stat kan rejse sådanne spørgsmål over for den anden. Holland har allerede gjort brug af denne ret over for Tjekkoslovakiet.

Det betyder langfra, at alt er i den skønneste orden. Men arbejdet for at sikre de personlige menneskerettigheder har fået langt bedre kår. Problemet ses i Europa – ofte ikke altid helt rigtigt, men i mange henseende rigtigt – i et Øst-Vest-perspektiv. Enigheden i Wien skyldes da også de meget betydelige forandringer, der har fundet sted i Sovjetunionen det sidste par år, og som vi varmt hilser velkommen.